

KERUEN

M.O. ÁÝEZOV
ATYNDAGÝ ÁDEBIET
JÁNE ÓNER
INSTITYTYNYŇ

HABARSHYSY

M.O. AUEZOV INSTITUTE
OF LITERATURE AND ART

HERALD

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ
И ИСКУССТВА ИМЕНИ
М.О.АУЭЗОВА

ВЕСТНИК

№2, 75-ТОМ

2022

ISSN 2078-8134

**М.О.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ
ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР ИНСТИТУТЫ**

КЕРУЕН

ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

2005 жылы құрылған

**№2, 75-том
2022**

ISSN 2078-8134

ИНСТИТУТ ЛИТЕРАТУРЫ И ИСКУССТВА
ИМ. М.О.АУЭЗОВА

КЕРУЕН

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

основан в 2005 году

№2, том 75
2022

ISSN 2078-8134

**M.O.AUEZOV INSTITUTE OF
LITERATURE AND ART**

KERUEN

SCIENTIFIC JOURNAL

founded in 2005

№2, 75 vol
2022

Ғылыми журнал

Ғылыми журнал 2005
жылдан бері шығады.

Құрылтайшысы және
баспагері:

М.О. Әуезов атындағы Әдебиет
және өнер институты

Редакция мен баспагер
мекен жайы:

Заңды мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Шевченко к-сі, 28,
050010,

Нақты мекен-жайы: Қазақстан,
Алматы қ. Құрманғазы к-сі, 29,
2-қабат, 050010,

Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

Электрондық пошта:
keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Жылына 4 рет жарық көреді.

Журнал 2005 жылғы
24 наурызда Қазақстан
Республикасының Мәдениет,
ақпарат және спорт
министрлігі, Ақпарат және
мұрағат комитетінде тіркелген.
Тіркеу куәлігі: 2005 жылғы 24
наурыздағы №5844-Ж.

«КЕРУЕН»

№2, 75-том, 2022

Бас редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Ісләмжанұлы,
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА
корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институтының бас директоры
(Алматы, Қазақстан)

Бас редактордың орынбасарлары:

Ғылыми редактор:

ҚАЛИЕВА Альмира Қайыртайқызы, фило-
логия ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов
атындағы Әдебиет және өнер институты бас
директорының ғылым жөніндегі орынбасары
(Алматы, Қазақстан)

Жауапты редактор:

СҰЛТАН Ертай, PhD, М.О. Әуезов атындағы
Әдебиет және өнер институты бас директорының
орынбасары (Алматы, Қазақстан)

Научный журнал

Журнал издается с 2005
года.

Учредитель и издатель:

Институт литературы и
искусства
им. М.О. Ауэзова.

Адрес редакции и издателя:

Юридический адрес:
Казахстан, г. Алматы, ул.
Шевченко 28, 050010,
Фактический адрес: Казахстан,
г. Алматы, ул. Курмангазы 29,
2 этаж. 050010,
Тел.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.
Email: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Выходит 4 раза в год

**Журнал зарегистрирован
24 марта 2005 года в
Комитете информации
и архивов Министерства
культуры, информации и
спорта**

Республики Казахстан.

**Свидетельство о регистрации:
24 марта 2005 г. №5844-Ж.**

«КЕРУЕН»

№2, том 75, 2022

Главный редактор:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович,
доктор филологических наук, член-корреспон-
дент НАН РК, генеральный директор Института
литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы,
Казахстан)

Заместители главного редактора:

Научный редактор:

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат
филологических наук, заместитель по науке
генерального директора Института литературы
и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Ответственный редактор:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генераль-
ного директора Института литературы и
искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан).

Scientific journal

The journal has been
published
since 2005

Constitutor and publisher:

M.O. Auezov Institute of
Literature and Art

**Address of the editorial and
publishing office:**

28, Shevchenko str., Almaty,
050010, Kazakhstan

Tel.: +7 (727) 272-74-11,
+7 (727) 300-32-45.

E-mail: keruenjournal@mail.ru,
info@litart.kz.

ISSN 2078-8134

Published 4 times a year

**The journal was registered
on March 24, 2005 in the
Committee of Information and
Archives of the Ministry of
Culture, Information and Sports
of the Republic of Kazakhstan.
Registration certificate: March
24, 2005 No. 5844-Zh.**

«KERUEN»

№2, 75 vol, 2022

Editor-in-Chief:

MATYZHANOV Kenzhekhan Islamzhanovich,
Doctor of Philology, Corresponding Member of
the National Academy of Sciences of the Republic
of Kazakhstan, Director General of the Institute of
Literature and Art named after MO Auezov (Almaty,
Kazakhstan)

Deputy Editors-in-Chiefs:

Scientific editor:

KALIEVA Almira Kairtayevna, Candidate of
Philological Sciences, Deputy Director General for
Science of the M.O. Auezov Institute of Literature and
Art (Almaty, Kazakhstan)

Editor-in-Chief:

SULTAN Yertay, PhD, Deputy Director General
of the M.O. Auezov Institute of Literature and Art
(Almaty, Kazakhstan)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

БАС РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Исламжанұлы, филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас директоры (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СҰЛТАН Ермай, PhD, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Президентінің кеңесшісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ахмет Байұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ филология факультетінің деканы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серік Нығметоллаұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorlookup>

ТЕМІРБОЛАТ Алуа Берікбайқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НҰРҒАЛИ Қадша Рүстембековна, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің орыс филологиясы кафедрасы меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гүлжахан Жұмабердіқызы, филология ғылымдарының докторы, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының бас ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

ҚАЛИЕВА Алмира Қайыртайқызы, филология ғылымдарының кандидаты, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты бас директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)

Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorlookup>

ҚЫДЫР Тәрілі Еділбайұы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШӘРІПОВА Диляра Сафарғалиқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Ақлима Қайырденқызы, өнертану кандидаты, доцент, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

ҚАЗТУҒАНОВА Айнұр Жасанбергенқызы, өнертану кандидаты, доцент, М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТҰРМАҒАМБЕТОВА Бақыт, өнертану кандидаты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің доценті (Атырау, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖҮНДІБАЕВА Арай Қанатияқызы, PhD, қауымдастырылған профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық Білім Академиясының Қазақ тілі, Қазақ әдебиеті, Қазақстан тарихы зертханасының меңгерушісі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гүлназ Рахымқызы, PhD, қазақ әдебиеті және әдебиет теориясы кафедрасының оқытушысы (Алматы, Қазақстан)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС:
БАГНО Всеволод Евгеньевич, филология ғылымдарының докторы, профессор, Ресей Ғылым академиясының корреспондент-мүшесі (Санкт-Петербург, Ресей)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДІРБАЙ Гүлнар Турабекқызы, тарих ғылымдарының докторы, Колумбия университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ)
Профиль сілтемесі: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

СНАМОРРО Antonio Chicharro, ғылым докторы, философия және қолжазба факультетінің профессоры (Гранада, Испания) H = 2

КРАСОВСКАЯ Аксиния, филология ғылымдарының докторы, профессор, Бухарест Университеті (Бухарест, Румыния) H = 1

НИКОЛАС Мари, филология ғылымдарының докторы, профессор, Лихай Университеті (Пенсильвания, АҚШ) H = 1

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, член-корреспондент НАН РК, генеральный директор Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)
Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СУЛТАН Ертай, PhD, заместитель генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханович, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, советник Президента Республики Казахстан (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК, главный научный сотрудник Института языкознания имени Ахмета Байтурсынова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омурбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, декан филологического факультета КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

НЕГИМОВ Серик Ныгметоллаевич, доктор филологических наук, профессор кафедры казахской литературы Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=search&authorId=57203201994>

ТЕМИРБОЛАТ Алуа Берикбаевна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой казахской литературы и теории литературы КазНУ им. Аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

НУРГАЛИ Кадиша Рустембековна, доктор филологических наук, профессор, заведующая кафедрой русской филологии Евразийского Национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ОРДА Гульжанхан Жумабердыевна, доктор филологических наук, доцент, главный научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

КАЛИЕВА Альмира Кайыртаевна, кандидат филологических наук, заместитель по науке генерального директора Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

АНАНЬЕВА Светлана Викторовна, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=search&authorId=57216896393>

КЫДЫР Торали Едилбай, кандидат филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

ШАРИПОВА Дилра Сафаргалиевна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

ОМАРОВА Акlima Каурденовна, кандидат искусствоведения, доцент Казахской национальной консерватории имени Курмангазы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

КАЗТУГАНОВА Айнур Жасанбергеневна, кандидат искусствоведения, доцент, ведущий научный сотрудник Института литературы и искусства им. М.О. Ауэзова (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

ТУРМАГАМБЕТОВА Бахыт Жолдыбаевна, кандидат искусствоведения, музыковед, доцент кафедры музыки и искусства Атырау Университет им. Х.Досмухамедова (Атырау, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ЖУНДИБАЕВА Арай Канатиевна, PhD, ассоциированный профессор, заведующий лабораторией казахского языка, казахской литературы, истории Казахстана Национальной академии образования имени И. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

ДАУТОВА Гульназ Рахимовна, PhD, преподаватель кафедры казахской литературы и теории литературы (Алматы, Казахстан)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ:

БАГНО Всеволод Евгеньевич, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент Российской академии наук (Санкт-Петербург, Россия)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

КЕНДИРБАЙ Гульнар Турабековна, доктор исторических наук, профессор Колумбийского университета (Нью-Йорк, США)

Ссылка на профиль: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

SHAMORRO Antonio Chicharro, доктор наук, профессор Гранадского университета, заведующий факультета философии и рукописи (Гранада, Испания) N = 2

КРАСОВСКАЯ Аксинья, доктор филологических наук, профессор, Бухарестский университет (Бухарест, Румыния) N = 1

НИКОЛАС Мари, доктор филологических наук, профессор, Университет Лихай (Пенсильвания, США) N = 1

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF:

MATYZZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, General director of the M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216628445>

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SULTAN Yertay, Ph.D., Vice-general director of M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216705450>

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanovich, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, President's advisor of the Republic of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216859605>

BAZARBAYEVA Zeynep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Chief Researcher of the Akhmet Baitursynov Institute of Linguistics (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56195378100>

ZHOLDASBEKOVA Bayan Omirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Dean of the Philological Faculty of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203201994>

NEGIMOV Serik Nygmetollayevich, Doctor of Philology, Professor of the Department of Kazakh Literature of L.Gumilev Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=NEGIMOV&st2=Serik&origin=searchauthorlookup>

TEMIRBOLAT Alua Berikbayevna, Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Kazakh Literature and Literary Theory of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56148996000>

NURGALI Kadisha Rustembekovna, Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Russian Philology L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55915843100>

ORDA Gulzhakhan Zhumberdyevna, Doctor of Philology, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192676955>

KALIYEVA Almira Kairtayevna, Candidate of Philological Sciences, Deputy Director General for Science of the M.O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57213160949>

ANANYEVA Svetlana Viktorovna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Leading Researcher of the M.O.Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/results/authorNamesList.uri?st1=ANANYEVA&st2=Svetlana&origin=searchauthorlookup>

KYDYR Torali Edilbay, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Chief Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216896393>

SHARIPOVA Dilyara Safargaliyevna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher at the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192097133>

OMAROVA Aklima Kairdenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Kurmangazy Kazakh National Conservatory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210747041>

KAZTUGANOVA Ainur Zhasanbergenovna, Candidate of Art History, Associate Professor, Leading Researcher of the M. O. Aueзов Institute of Literature and Art (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210749637>

TURMAGAMBETOVA Bakhyt Zholdybayevna, Candidate of Art History, Senior lecturer at the Department of Music and Art of H.Dosmukhamedov Atyrau University (Atyrau, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212550200>

ZHUNDIBAYEVA Arai Kanapiyevna, PhD, Associate Professor, Head of the Laboratory of the Kazakh language, Kazakh Literature, History of Kazakhstan of the I. Altynsarin National Academy of Education (Nur-Sultan, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55912694100>

DAUTOVA Gulnaz Rakhimovna, PhD, Lecturer, Department of Kazakh Literature and Literary Theory (Almaty, Kazakhstan)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57192094749>

INTERNATIONAL EDITORIAL COUNCIL:

BAGNO Vsevolod, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences (Saint Petersburg, Russia)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55788979100>

KENDIRBAY Gulnar Turabekovna, Doctor of Historical Sciences, Professor of Columbia University (New York, USA)
Profile link: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25226509300>

CHAMORRO Antonio Chicharro, Doctor of Sciences, Professor of Granada University, Head of the Faculty of Philosophy and Manuscript (Granada, Spain)
H = 2

KRASOVSKAYA Aksinia, Doctor of Philology, Professor, Bucharest University (Bucharest, Romania)
H = 1

NIKOLAS Mary, Doctor of Philology, Professor, Lehigh University (Pennsylvania, USA)
H = 1

МАЗМҰНЫ

Бас редактордың алғы сөзі.....14

Әдебиеттану

Әзібаева Б.У. «Қазақтың киіз үйі» заттық коды: генезисі мен семантикасы.....	17
Керим Ш., Жеменей И. Әбу Насыр Мұбашшир ат-Таразидің «Йадгар Зандан на айней жаһан» («Түрме естелігі немесе әлем айнасы») атты мәснәуі.....	33
Орда Г.Ж. Қазіргі қазақ балалар поэзиясындағы дәстүр ұласуы.....	48
Хамраев Ә.Т., Шагимолдина М.О. Тәуелсіздік дәуіріндегі қазақ әдебиеті әзірбайжан тілінде.....	64
Кенбаева А.З., Пангереев А.Ш., Мамбетова Г.Ж. Қарақалпақтың «Ер Зийуар» эпосындағы топонимдерді зерттеу.....	72
Медеубек С. Ұлттық ойындардың әлеуметтік-психологиялық астары.....	82
Ханкей Е. «Абай жолы» роман-эпопеясының «Қайтқанда» тарауының текстологиясы (қолжазба мен жарияланымдары бойынша).....	93
Абилхамитқызы Р., Бегалиева Л.Б. Түркі әлеміндегі періштенің көркем бейнесі: кеше және бүгін.....	104
Қоштаева Г.Қ., Челик Я. Сиди Ахмедтің «Ташұкнама» дастаны түркі тілінде жазылған жәдігер.....	117
Ахметова А.М., Ахметова Г.М. Әлихан Жақсылық шығармашылығындағы адам мен әлем интерпретациясы.....	129
Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.Ө., Сөйлемез О.М. Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абайдың діни бейнесі.....	143
Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С. Фольклор мәтіндерін аударудағы теориялық және практикалық мәселелер.....	151
Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А. Философиялық прозадағы интермәтіннің экспрессивтік қызметі (Б.Момышұлы «След птицы в небе» романының негізінде).....	166
Татиев Е.Е., Саркулова М.Ұ., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е. Қазақтың «Ұмай» мифтік әңгімесіне психоталдау.....	176
Салтақова Ж.Т., Қоспазарова Ә.К. Қазақ эпостарының шежірелік сипаты.....	184
Мұрсалимова Н.М., Сманова Е.А. Жетісу ақындар айтысының жиналу тарихы (қолжазбалар негізінде).....	193
Оралбек А. Халық ақыны Әбдіғали Сариевтің әдеби мұрасы.....	201
Мұрсал А. Ахметолла Қалиұлының «Арда алтай» романындағы психологизм.....	209
Жолдыбай О. Ойын-сауық ойындары: эволюция және заманауи көрініс.....	220
Абилдаева Қ.Н., Абишева Н.М., Тәжібаева Ш.А. Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» повесін оқыту.....	231

Мәдениеттану

Жангүжинова М.Е., Ербол А.Е., Құмарғалиева Н.Р. Сахналық костюм-креативті индустрия жағдайында сценографияның тәрбиелік құралы ретінде.....	241
Жумасеитова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю. Қазақстандық балет өзін-өзі ұлттық анықтау ізденісінің ретроспективасында.....	259
Бекмағамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А. Шығармашылық индустрия жағдайындағы Қазақстанның қазіргі кезеңіндегі музыкалық өнер.....	272
Қамзабекұлы О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т. Актердің қалыптасу жолындағы сахна тілінің маңызы.....	283
Әбікенов Ж.О., Енсеева В.Т. Пандемия жағдайының азаматтардың мәдениетіне әсері.....	294
Құрманбай Ұ.П., Ескендіров Н.Р. Қазақ театрындағы бүгінгі басқару үлгісі.....	308

СОДЕРЖАНИЕ

Обращение главного редактора.....15

ЛИТЕРАТУРАВЕДЕНИЕ

- Азибаева Б.У.* Предметный код культуры «Казахская юрта»: генезис и семантика.....17
- Керим Ш., Жеменей И.* Маснави ученого-богослова Абу Насир Мубашшира ат-Тарази «Ядгар Зандан иа айней джахан» (Память о тюрьме или зеркало мира).....33
- Орда Г.Ж.* Продолжение традиций в современной казахской детской поэзии.....48
- Хамраев А.Т., Шагимолдина М.О.* Казахская литература эпохи независимости на азербайджанском языке.....64
- Кенбаева А.З. Пангереев А.Ш. Мамбетова Г.Ж.* Изучение топонимов в каракалпакском героическом эпосе «Ер Зийуар».....72
- Медеубек С.М.* Социально-психологические основы национальных игр.....82
- Ханкей Е.* Текстология главы «Возвращение» романа-эпоса «Абай жолы» (по рукописи и публикациям).....93
- Абилхамитқызы Р., Безалиева Л.Б.* Художественный образ ангела в тюркском мире: вчера и сегодня...104
- Коштаева Г., Челик Я.* Эпос Сиди Ахмеда "Ташукнама", написанный на тюркском языке.....117
- Ахметова А.М., Ахметова Г.М.* Интерпретация человека и мира в творчестве Алихана Жаксылыка..129
- Кенжебекова Г.Ж., Сманов Б.У., Соилемез О.* Религиозный образ Абая в романе-эпопее М. Ауэзова "Путь Абая".....143
- Искакова Г.Ж., Рыспаева Д.С., Ахметова Г.С.* Теоретические и практические проблемы перевода фольклорных текстов.....151
- Болатова Г.Ж., Мұхаметқали А.А.* Экспрессивная функция интертекста в философской прозе (по роману «След птицы в небе» Б. Момышулы).....166
- Татиев Е.Е., Саркулова М.У., Мухамедиева А.Б., Татиева М.Е.* Психологический анализ казахского мифического рассказа «Умай».....176
- Салтакова Ж.Т., Коспагарова А.К.* Генеологический характер казахского эпоса.....184
- Мурсалимова Н.М., Сманова Е.А.* История сбора айтыс состязании акынов Жетысу (на основе материалов рукописей).....193
- Оралбек А.* Литературное наследие народного поэта Абдигали Сариева.....201
- Мурсал А., Танжарикова А.В.* Психологизм в романе Ахметолла Калнулы «Арда Алтай».....209
- Жолдыбаев О.М.* Развлекательные игры: эволюция и современный взгляд.....220
- Абилдаева К.Н., Абишева Н.М., Тажибаева Ш.А.* Изучение повести Эрнеста Хемингуэя «Старик и море».....231

КУЛЬТУРОЛОГИЯ

- Жангужина М.Е., Ербол А.Е., Кумарғалиева Н.Р.* Сценический костюм – как воспитательный инструмент сценографии в условиях креативной индустрии.....241
- Жумасейтова Г.Т., Мосиенко Д.М., Поваляшко Г.Н., Саитова Г.Ю.* Казахстанский балет в ретроспективе поиска национальной самоидентификации.....259
- Бекмагамбетова Ж.А., Бегалинова Г.А.* Музыкальное искусство на современном этапе Казахстана в условиях креативной индустрии.....272
- Камзабекович О., Ахманов С.М., Рахымжанов Е.Т.* Значимость сценической речи в становлении актера.....283
- Абикенов Ж.О., Енсеева В.Т.* Влияние пандемической ситуации на культуру граждан.....294
- Курманбай У.П., Ескендиоров Н.Р.* Нынешняя модель управления в казахском театре.....308

CONTENT

Editor-in-chief's address.....16

LITERARY STUDIES

<i>Azibayeva B.Y.</i> The subject code of the "Azakh yurt" culture: genesis and semantics.....	17
<i>Kerim Sh., Zhemenev I.</i> Masnavi of scholar-theologian Abu Nasir Mubashir at-Tarazi "Yadgar Zandan ia Aynei Jahan" (Memory of the Prison or the Mirror of the World).....	33
<i>Orda G.Zh.</i> Continuation of traditions in modern Kazakh children's poetry.....	48
<i>Khamraev A.T., Shagimoldina M.O.</i> Kazakh literature of the independence era in the azerbaijani language.....	64
<i>Kenbayeva A.Z., Pangereyev A.Sh., Mambetova G.Zh.</i> The study of place names in the karakalpak heroic epos "Yer ziyuar".....	72
<i>Medeubek S.M.</i> Socio-psychological background of national games.....	82
<i>Khankey Y.</i> Textology of the chapter "Return" of the epic novel "Abai Joli" (according to my manuscript and publication).....	93
<i>Abilkhamitkyzy R., Begaliev L.B.</i> The artistic image of an angel in the Turkic world: yesterday and today....	104
<i>Koshtayeva G., Çelik Y.</i> Sidi ahmed's epic "tashuknama" written in turkic language.....	117
<i>Akhmetova A.M., Akhmetova G.M.</i> Interpretation of Man and the World in the Creativity of Alikhan Zhaksylyk.....	129
<i>Kenzhebekova G.Zh., Smanov B.O., Soylemez O.</i> The religious image of Abai in the epic novel by M. Auezov "The way of Abai".....	143
<i>Iskakova G.Zh., Ryspaeva D.S., Akhmetova G.S.</i> Theoretical and practical problems of translation of folk texts.....	151
<i>Bolatova G.Zh., Mukhametkali A.A.</i> Expressive function of intertextuality in the philosophical prose (based on the novel «Sled ptici v nebe» by B.Momyshuly).....	166
<i>Tatiev E.E., Sarkulova M.U., Kenispaev Zh.K., Mukhamedieva A.B., Tatieva M.E.</i> Psychoanalysis of the kazakh mythical story «Umai».....	176
<i>Saltakova Zh.T., Kospagarova A.K.</i> Geneological character of the kazakh epos.....	184
<i>Mursalimova N.M., Smanova E.A.</i> History of the aitys collection by Zhetysu akyns (based on the manuscript).....	193
<i>Oralbek A.</i> The literary heritage of the folk poet Abdigali Sariyev.....	201
<i>Mursal A., Tanzharykhova A.B.</i> Psychologism in Akhmetoll Kaliula's novel "Arda Altai".....	209
<i>Zholdybaev O.M.</i> Entertainment games: evolution and modern look.....	220
<i>Abildayeva K., Abisheva N., Tazhibaeva Sh.</i> Study of Ernest Hemingway's novel "The Old Man and the Sea".....	231

CULTURAL STUDIES

<i>Zhanguzhinova M.Ye., Yerbol A.Ye., Kumargaliev N.R.</i> Stage costume - as an educational tool of scenography in the conditions of the creative industry.....	241
<i>Zhumaseitova G.T., Mosienko D.M., Povalyashko G.N., Saitova G.Y.</i> Kazakh ballet in the retrospective of the search for national identity.....	259
<i>Bekmagambetova Zh.A., Begalinova G.A.</i> Musical art at the present stage of Kazakhstan the conditions of the creative industry.....	272
<i>Khamzabekuly O., Akhmanov S.M., Rakhymzhanov E.T.</i> The role of stage language in the development of an actor.....	283
<i>Abikenov Zh.O., Yenseyeva V.T.</i> The impact of the pandemic on the culture of citizens.....	294
<i>Kurmanbay U.P., Eskendirov N.R.</i> The current management model in the kazakh theater.....	308

Абилдаева Қ.Н.^{1*}, Абишева Н.М.², Тәжібаева Ш.А.³

^{1,3} Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан

² Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті, Алматы, Қазақстан

E-mail: ¹ abildaeva.00@mail.ru, ² anurziya990@gmail.com, ³ Tazhibaeva_Shinar@mail.ru

¹ ORCID: 0000-0002-7847-5394, ² ORSID: 0000-0002-1627-6832,

³ 0000-0002-6168-072X

ЭРНЕСТ ХЕМИНГУЭЙДІҢ «ШАЛ МЕН ТЕҢІЗ» ПОВЕСІН ОҚИТУ

Аңдатпа. Бұл мақалада әлемге белгілі жазушы Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» повесін тиімді әдіс-тәсілдермен оқыту мәселесі сөз етіледі. Нобель сыйлығын алған жазушының атақты бұл туындысы бүгінде 11-сынып оқулығында қамтылғандықтан, жоғары оқу орындарының студенттерімен қоса, мектеп оқушыларына қатысты да біршама әдістер қарастырылды. Пайдаланылған барлық әдістер білім алушылардың топпен жұмысын көрсетеді. Алдымен шығарманың тақырыбын толық ашатын «Балық қаңқасы» әдісі таңдалып, мұның атауы повестегі жайын қаңқасына қатысты ауыстырылады. Әдіс атауының өзі білім алушылардың назарын ерекше аудартатыны әрі мұндағы маңызды оқиғалар, негізгі мәселелер, бірнеше себептер, қорытындыларды балық қаңқасына орналастыру арқылы мәтінмен толық жұмыс жасалынатыны айқындалады. Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» туындысын талдауда оның аудио кітабы мен фильмін сабақта қолданудың маңыздылығы да қамтылады.

Сонымен қатар, шығармадағы кейіпкерлердің бейнесін ашуда қолданылатын «FILA» әдісі алынады. Осы әдіс арқылы Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» повесіндегі басты кейіпкер қарт Сантьягоның мінезі, портреті, бүкіл болмысымен қоса, жас бала Манолоның мінезіне сипаттама жасалынады. Кейіпкердің образдық тұлғасын ашатын сұрақтардың өзі оқушылардың сыни ойлауымен қоса, еркін пікір алысуына көмектеседі. Ал студенттердің сыни ойлауын қалыптастыратын «6 неліктен» әдісі де жүйелі талдауға алынады. Мұнда туындаған біршама пікірлердің ой елегінен өтіп, өзіндік көзқарастары айқындалады. Э.Хемингуэйдің осы туындысын «Шал мен теңіз» деп атауының мәнісіне ашық пікірлер айтылып, адам мен табиғаттың мәңгілік тақырып екенін көтере білген жазушының шеберлігі де жоғары деңгейде бағаланады. Басты кейіпкердің қарт балықшы болып таңдалуы да шығармадағы оқиға тартысының шынайылығын көрсететіні зерделенді. Шал образының нанымдылығы, негізгі кейіпкердің теңіздегі қиыншылықтары жүйелі түрде талдауға алынады. Жазушының қарт балықшыға серіктес етіп жас баланы таңдауының мәнісіне де, шығармадағы шал мен баланың адал достығына да назар аударылды. Сантьягоның құс, балықтармен тілдесуі жайлы мәтіннен үзінді келтіре отырып, шалдың тіршілік иесімен тіл қатуын қалыпты құбылыс ретінде түсіндірілді. Қарт балықшының теңіздегі жалғыз күресінен жазушының нені аңғартып отырғаны да сөз етілді. Шалдың теңізден өзі аулаған үлкен балықтың қаңқасын ғана әкелуі оқиға шешіміндегі басты мәселені көрсететіні сипатталады. Осы шығарма арқылы адам жеңбейтін нәрсе жоқ деген тоқтамға келудің дұрыстығына жеткілікті дәлелдер келтірілді.

Кілт сөздер: көркем проза, әдіс, кейіпкер тұлғасы, балықшы, батылдық, диалог, сыни ойлау.

Кіріспе. Әлемге танымал Эрнест Хемингуэйдің әрбір шығармасы шынайылығымен әрі оқырмандарына үлкен серпіліс әкелуімен ерекшеленетіні белгілі. Аңшы, балықшы, саяхатшы, әскери корреспондент, спортшы, сотқар да болған оның қалайша жазушылықты таңдағанын өзінің естеліктерінде ашық жазған (Хемингуэй, 1968). Сондай-ақ қаламгердің бала кезінен жазушы болғысы келгенін өзінің кейіпкері ұлы жазушы болғысы келетін Ник Адамсті сипаттағанынан да аңғаруға болады (Хемингуэй, 1999). Көрнекті американдық қаламгердің өміріне қатысты

бірсыпыра мәліметтерді Б.Грибановтың зерттеуінен де (Грибанов, 1984) кездестіре аламыз. Жазушының әкесі Кларенс Хемингуэй дәрігер болғанмен, өміріндегі басты құмарлығы аң аулау мен балық аулау екен және оның осы іс-әрекеті баласының да сүйіспеншілігін оятқанға ұқсайды.

Қаламгердің «Шал мен теңіз» повесі 1951 жылы Кубада жазылып, бұл туындысы 1952 жылы ағылшын тілінде («The old Man and the Sea») жарық көрген. Бізге қазақ тіліндегі мәтін нұсқасы Н.Ғабдуллин аудармасы арқылы жетті (Хемингуэй, 2018). Ағылшын тілінен ауларылған мәтіннің көркемдік қуатының қаншалықты сапалы болатындығы ол аудармашының қабілет, шеберлігіне байланысты екені тағы белгілі (Ахмет, Әбдікалық, Асқарова, Әділбекова, 2018: 87). Жалпы, осы туындысы үшін 1954 жылы Нобель сыйлығына ие болған Э.Хемингуэй XX ғасырдың көкейкесті мәселелеріне жауап іздей келе, өз шешімін шығармаларында дәлелдегендей болды. Тіпті, суреткердің осы жылдарда берген өзінің сұхбатындағы: «Мен шынайы қарт пен шынайы баланы, шынайы теңіз бен шынайы балықты және шынайы акулаларды бейнелеп беруге тырыстым» (Хемингуэй, 1960) деген сөздерінен-ақ өзі сенген шындыққа табиғи қалпында көз жеткізе білгенін аңғаруға болады. Автордың осы пікірінен кейін-ақ баспасөзде ол туралы қызу талқылануға ұласты. Кім не туралы айтты деген мәселеге тоқтала өтсек, А.Эльяшевичтің мақаласында жазушының негізгі ұстанымдары адамды жеңуге болмайтындығын таныта алғаны (Эльяшевич, 1964: 88-95), И.Кашкин мақаласында Хемингуэйдің Нобель сыйлығына лайықтылығы, оқиганы баяндаудағы шеберлігімен ерекшеленетіні сөз етіледі (Кашкин, 1964:131). И.Кашкиннің басқа да зерттеулерінде шығарма оқиғасының маңыздылығына айрықша тоқталған (Кашкин, 1977).

Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» туындысына арнайы зерттеушілерден бөлек, әрбір оқырманның өз бетінше түйін түйіп, әрқилы пікір білдіре алатыны белгілі. Біз де бұл мақаламызда осы көркем прозаға қатысты ой-пікірлерімізді білдіріп, 11-сыныптың оқулығында қамтылуына орай мектеп оқушылары мен ЖОО-ның студенттеріне оқытуда қолдана алатын тиімді әдістер бойынша талдайтын боламыз.

Материалдар мен әдістері. Бұл мақалада зерттеу әдістері ретінде дәстүрлі ғылыми, әдеби талдаумен қатар, салыстыру әдістемелік тәсілі негізге алынады.

Зерттеу нысанында оқу мақсаттарына қарай бірнеше әдіс-тәсілдерді пайдалануға болады. Алдымен білім алушылардың «Шал мен теңіз» туындысын қаншалықты меңгергенін айқындауға байланысты «Жайын қаңқасы» әдісін қолданамыз. Шығарманың негізгі өзегі де балықшы мен балық арасындағы қақтығыс болғандықтан осы әдісті таңдау орынды. Өйткені повестің соңындағы басты кейіпкердің негізгі жетістігі де осы жайын қаңқасы арқылы аңғарылып тұр. Бұл әдісте оқу мақсатын жүзеге асыру әрбір қадам бойынша нәтижеге қол жеткізіледі. Толық меңгерілген мәтін арқылы студенттер немесе оқушылар одан әрі қаңқаның басына мәтінде қарастырылатын маңызды оқиғалар белгіленіп, ал ортасының жоғарғы қалқаншаларына бірнеше себептер белгіленеді де, төменгі жағына себептерді нақтылайтын дәйектер, мәселелер, балықтың құйрық жағына қорытынды жазылады. Сонымен көркем шығармадағы образдық тұлғаны ашуда қолданылатын «FILA», оқушы немесе студенттің білімін таразылайтын «б неліктен», т.б. әдіс-

тәсілдердің пайдалана отырып, оқу мақсатына сай білім алушыларға көркем прозаны меңгертудің тиімді жолдары қарастырылады. Атап айтқанда оқушы немесе студенттің білімін, топпен жұмыс жасау қабілетін, әдеби сөздік қорын таразылау бағытында айқындалады.

Шығармадан кейіпкер бейнесін ашатын дерек жинап, ол туралы өзіндік ой-пікірлерді білдіріуде оқытушы мен білім алушылар және білім алушылардың өз арасындағы диалогтар құрылады. Оқытушы мен білім алушының арасындағы диалогке үлкен мән берген Ж.Аймауытов өз еңбегінде сұрақтың қойылуы мен жауап алуына қатысты мұғалімнің рөліне ерекше назар аударып, дұрыс емес жауапты да қалай түзету керектігін саралап көрсетеді (Аймауытов, 2013: 214). Әдеби шығармаларға қатысты сауалдың «тілі жетпей тұрған жерін жөндеу» білім алушының эстетикалық талғамын қалыптастыруға көмектесетіні белгілі.

Білім алушылар шағын топта ортақ проблеманы бірге талқылап, диалогтік әңгіменің бір түрі зерттеушілік әңгіме әдісін қолдана отырып (Әбдіқалық, Алиева, Абилдаева, Демжанова, 2021: 6) сыни ойланады, бірлесіп шешім қабылдап, пікір алмасады. Сөйтіп, Эрнест Хемингуэй «Шал мен теңіз» туындысын талдауда студенттер немесе оқушылардың сөйлеу әрекетімен бірге сыни ойлау мәдениеті де қалыптасады.

Зерттеу нәтижесі. Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» туындысында Кубадағы шағын ауылдың тұрғыны қарт Сантьягоның ашық теңізде өткізген бірнеше қиын күндері мен үлкен балықпен арпалысы сөз етіледі. Мұнда кейіпкерлер де көп емес. Десек те жазушының басты идеясын ұғыну үшін алдымен мәтінмен толық танысу қажет. Әр топшаға тапсырмалар берілер алдында Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» («Старик и море») деп аталатын фильмінің (Хемингуэй, 1990) үзіндісін көрсеткен абзал. Теңіздің шуылын есту, балықшылардың өмірін көзбен көру арқылы білім алушылардың сабаққа деген қызығушылығы арта түседі. Одан әрі интерактивті тақтада «Жайын қаңқасы» әдісін пайдалануға қатысты балық қаңқасының суреті беріледі. Әр топ берілген тапсырма бойынша постер қорғау үшін ол суретті өз бетінше салып, қаңқаның басына мәтінде қарастырылатын маңызды оқиғаларды белгілейді. Ал қалқанша сүйектерінің әрқайсысына себептер, оларды айқындайтын мәселелер, балықтың құйрық жағына қорытынды жазады. Бір топтың орындаған жұмысы ретінде төмендегіше қарастырып көрейік:

Мағызды оқиғалар: Қарт Сантьягоның теңіздегі өмірі; баламен бірге әңгімелесуі; шалдың жайынды қолға түсіруі, ақуалармен күресі.

Мәселе: Қарт балықшының өмірі туралы сипатталған шығармада сәтсіздікті тек батылдық қана жеңе алатындығы қарастырылған.

Себептері: «Қарт Сантьягоның үміті толық ақталды ма?» деген тәрізді бірнеше сұрақтар қалғаншаға жабыстырылады.

Қорытынды: Оқиғаның аяқталуындағы сюжеттен, яғни, қарт Сантьягоның алдынан Манола есімді баланың қарсы алуы, үлкен жайын қаңқасымен келген шалдың олжасына балықшылардың таң қалуы, шетелдік қонақтардың теңіз жиегіндегі жайын қаңқасын ақула деп ойлауы, басты кейіпкердің түсінде арыстан балаларын көруінен ойлы түйіндер жасалып, жазушының басты идеясы да айқындалады.

Осылайша, бұл әдісті қолдану арқылы білім алушылардың назарын жайын қаңқасының сүйекшелеріне жапсырылатын сұрақтарға аудартатып және оған жауап

іздете отырып олардың көркем шығарманы толық түсінуіне мүмкіндік жасауға болады.

Ал басты кейіпкер Сантьягоның бүкіл болмысына сипаттама жасау үшін бірнеше әдістің бірі таңдап алынып, мәтінмен тікелей жұмыс жасалынады. Мәселен, «Кәрілігіне қарамастан, шалдың жауырыны қақпақтай, екі иығына екі кісі мінгендей сом тұлғалы еді, мойны да жуан болатын; қазір ол басын төмен салбыратып ұйықтап отырғанда, желкесінің қатпар-қатпар әжімдері де жөнді байқалмады. Үстіндегі көйлегі қайығына құратын желкені секілді қырық жамау еді, жапсырылған жамауларының бірі шала оңып, бірі күнге күйіп, мүлде ағарып кеткен. Шалдың сырт бітімі сом көрінгенмен, өңі тым кәрі еді, қазір ол көзін жұмып, ұйықтап отырған шағында өңі мүлде тым солғын тартып, жансыз адамның кескініндей елестеді» (Хемингуэй, 2018). Басты кейіпкердің портретіне қатысты мәтіннен жұмыс жасау барысында сауалдар туындағанда Э.Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» аудио кітабынан (Хемингуэй, 2020) үзінді тыңдатқан да абзал.

Сонымен, кейіпкерлердің образдық тұлғасын ашуда қолданылатын «FILA» әдісін 11-сынып оқушыларына қолданатын болсақ, әр топ өз бетінше кестені толтырып, шығармадағы шал мен баланың бүкіл болмысына талдау жасайтын болады. Мәселен, бір топтың зерттеу нәтижесі былайша берілуі мүмкін:

F- (кейіпкер туралы дерек) Сантьяго – жағымды кейіпкер, қарапайым балықшы, 84 күн бойы қармағына үлкен балықтар түспесе де үмітін үзбеген қайсар, еңбекқор. Маноло - жағымды кейіпкер. Ол өте қайырымды, түсінігі мол, жас та болса қолынан келгенінше қарт балықшыға қолғабыс еткісі келеді.

I- (кейіпкер туралы ой-пікір) Сантьяго – қанағатшылдық пен шыдамдылықты, Маноло – сезімтал және адалдықты сомдаған бейнелер деген ой-пікір туады.

L- (кейіпкердің образдық тұлғасын ашатын сұрақтар) Үш айға жуық сәтсіздікке ұшыраса да нәліктен Сантьягоның өзіне деген сенімі жоғары болды? Шығарма соңында Маноло не себепті көзіне жас алды?

A- Автор Сантьягоны суреттеу арқылы қандай да болмасын өз кәсібіне сүйіспеншілікпен қарайтын жанның әрдайым жетістікке жететінін дәлелдеп жазған. Демек, қарт балықшының іс-әрекетінен, әсіресе, табандылығынан адамның көздегеніне қол жеткізуге болатындығын аңғарамыз. Бала болса да Манолоньң Сантьягоға сенім артуынан басты кейіпкердің кәсіби шеберлігімен қоса, адалдығы мен адамгершілігі жағынан да тым жоғары екеніндігін байқатады.

Осылайша, әр топ берілген тапсырмалары бойынша қорғап шығады. Әрқилы сыни ойлар оқушылардың нені білгісі келетінін айқындай түседі. Кейде ұқсас пікірлер қайталанып жатуы да мүмкін, бірақ сол арқылы да білімдерін одан әрі бекіте түседі. Жалпы, осындай әрбір әдіс-тәсілдердің өзіндік тиімділігі де сабақтың толық мақсатына жеткендігімен өлшенетіндігі тағы белгілі.

Талқылануы. Білім алушылар сыни ойлау арқылы дұрыс әрі нақты жауап беруге дағдыланады. Бұл тарапта көркем мәтінді талдауда «б нәліктен» әдісі жиі қолданысқа ие. Әрине, студенттерге ой салатын сұрақтар күрделі болуы мүмкін және ол алдын ала интерактивті тақтада жазылып тұрады. Жауапты әр топ аралас жауаптың үлгісімен де бере алады. Бұл әдісті қолданудағы негізгі мәселе сұрақтарға нақты әрі

дұрыс жауап алу арқылы өтілетін материалды толық меңгерту болмақ. Студенттерді алты топқа (4 немесе 5 студенттен) бөліп, әр топқа берілген сұрақтың талқылану мүмкіндігіне қарай уақыт белгіленіп, кері байланыс жүргізіліп отырады.

Сонымен, «6 неліктен» әдісі бойынша студенттер тапсырмаларды топпен бірге талқылап, төмендегіше жауап бере алады:

Бірінші топқа: Неліктен Э.Хемингуэй туындысын «Шал мен теңіз» деп атаған?

Жауап: Тақырыпты осылай таңдауының өзінде жазушының ішкі әлемінде толып жатқан себептер болуы мүмкін. Біздіңше, Э.Хемингуэй алдымен адам мен табиғаттың мәңгілік тақырып екенін көтере білді. Сюжеттің басты кейіпкері – қарт балықшы Сантьяго, ол кедей әрі жалғыз, күнделікті теңізде ауыр еңбекпен нан табуға мәжбүр. Шал деп алғанда көз алдымызға ақылы тасыған данагөй елестеуі мүмкін, шығармада олай емес, тым қарапайым кейіпкердің бар ғұмыры ұшы көрінбейтін ашық теңізде балық аулаумен өтіп жатыр. Шалдың бар байлығы да бары да теңіз. Жазушының тақырыпты осылай таңдап алуына шығарманың бүкіл идеялық мазмұны да сәйкес келеді.

Екінші топқа: Неліктен басты кейіпкер қарт балықшы болып таңдалды?

Жауап: «Шал мен теңіз» повесіне талдау жүргізгенде осы сұраққа айқын жауап ала аламыз. Егер балықшы жас болса, онда оқиға соншалықты драмалық болмас еді. Оқырман да теңіз үстіндегі ескі қайығымен балық аулаған қарт балықшының шыдамдылығы мен батылдығына соншалықты тамсанып отырмас еді. Кейде қоғамда көп жағдайда қарттарды көп нәрсеге жарамсыз деп санайтыны рас. Ал осы Сантьягоның бейнесі арқылы қоғам есептен шығарған қарттардың жетістікке ұмтылуға деген үміті бар екенін айтқысы келетіндей. Сондай-ақ американдық классиктің туындысындағы балықшының тәжірибесі мен қарттығы артықшылық ретінде ұсынылған.

Шалдың сексен төрт күн қатарынан үлкен балық түсіремін деген сеніммен үмітін үзбей үлкен теңізге қалт-құлт еткен қайығымен соңында жалғыз шығуы, бұрын-соңды жалғыз аулап көрмеген үлкен жайынды қолға түсіруі, олжасының соншалықты үлкендігінен, яғни, шамасы келмейтіндіктен жайынның жетегімен теңіз ортасына кетіп қалуы, шалдың үш күн қатарынан көп бейнетпен арпалысуы шығарма сюжетінің нанымдылығын арттыра түседі. Оқырман кейіпкерімен бірге теңіз жыртықшытарымен арпалысып, бар қиыншылықтарымен бірге бөлісіп, сезінеді. Шығарманы оқып отырғанымызда өзіміз де қарт балықшының қасында жүргендей күй кешуіміз осы туындыдағы шал образының шынайылығынан болса керек.

Үшінші топқа: Неліктен жазушы қарт балықшыға серіктес етіп жас баланы таңдады?

Жауап: Шығармада шал пен баланың достығы ерекше назар аудартады. Қарттар мен балалар жақсы тіл табысады деген пікір бар. Жазушы осы жағынан да қарастыруы мүмкін. Бірақ көп жағдайда астарлы пәлсапалық ұғымдар бар сияқты. Сантьяго сәтсіздіктерге ұшыраса да Манолин оған деген сенімін жоғалтпайды. Тіпті, шығармада ол қартқа оны ешқашан тастамайтынын, одан көп нәрсені үйренетінін және олар бірге тағы да көп балық аулайтынын айтып жұбаттып қояды. Бір жағынан бала қарттың өз ісінің шебері, тәжірибелі теңізші екенін білгендіктен одан әлі де

үйренетін нәрсесі бар деп санайтын тәрізді. Шығармадағы екеуінің мына диалогынан да көп нәрсені аңғаруға болады:

«– Ал дүние жүзіндегі ең жақсы балықшы – сенсің.

– Жоқ-ә. Менен де асқан балықшылар бар, көбімен жолдас болғанмын.

– Ой, тәйір-ай!– деді бала. – Дүниеде жақсы кісілер, сондай тамаша балықшылар аз емес шығар. Бірақ сендей адам еш жерде жоқ» (Хемингуэй, 2018). Міне, баланың шалға деген құрметі тек кәсіби балықшы ретінде ғана емес, адам ретінде айрықша. Жағалауда да бірінші болып оның адал серігі Манолиннің күтіп алуы да осы сүйіспеншілікті көрсетсе керек.

Төртінші топқа: Неліктен жазушы Сантьягоны құс, балықтармен тілдестіреді? Мәтіннен үзінді келтіріңіз.

Жауап: Шал ұшы қиыры көрінбейтін теңіздегі сапарында өз ойларымен ғана серік болып, бірнеше күнді жалғызсырамай өткізді. Сантьяго да тіршілік иесі. Ол да жанында адам болмай неше күннен бері ішқұса болды. Қыбырлаған тіршілік иесімен тіл қатуы табиғи құбылыс. Мұны жазушы туындысында былайша шебер суреттеген: «Құс тыныстау үшін қайықтың құйрығына кеп қонды. Содан соң шалдың төбесінен айналып ұшып өтті де, өзіне жайлырақ орын тауып, қармақбауға келіп қонды.

– Сенің жасың қаншада? – деп сұрады шал одан. – Бұл бірінші сапарың болар?

Құс бейне жауап бергендей, шалдың бетіне қарады. Қармақбаудың қаншалық берік екенін байқауға оның әл-дәрмені жоқ, қанаты талып қатты шаршаған құс бауды нәзік аяқтарымен қысып ұстап, жіп үстіне тербетіліп қана отырды.

– Қорықпа, жіп қатты тартылып керіліп тұр, – деді шал оған. – Тымық түнде осынша қалжырағаның не? Осы күнгі құстардың өзі не боп кеткен?

...Құспен сөйлескені оған демеу болды, қармақтың бауын иығына сап түні бойы қарысып тартып отырғандықтан, арқасы ағаштай сіресіп қалып еді, енді сыздап ауырғаны анық білінді...

– Әу, балық, жағдайың нашарлады ма? – Құдай куә, маған да онай тиіп отырған жоқ.

Қарияның әйтеуір бір тіршілік иесімен сөйлескісі келді де, жан-жағына көзін аударып, кішкентай құсты іздеді. Бірақ, құс көрінбеді» (Хемингуэй, 2018).

Бесінші топқа: Неліктен Сантьяго ауылына аулаған жайынының қаңқасын ғана апарады?

Жауап: Сантьяго өзі ұстаған алып жайынды қармаққа түсіргенімен, оны қайығына сала алмайды. Онымен арпалысы бірнеше күнге созылды. Балықшының бар мақсаты ұзақ күткен олжасын да, өзін де теңізден жағаға аман алып шығу болатын. Алайда, балықтың үлкендігі соншалық оның қайғынан екі фут ұзын екендігі белгілі болады. Оның су бетіне көтерілгенде алдымен жон арқасы көрініп, одан да жоғары көтерілгенде басы мен арқасы көгілдір теңізбен күн көзіне шағылысады. Ұшы-қиыры жоқ теңіз үстінде осы үлкен балықпен шал жалғыз алысады. Тіпті, шал алып жайынмен алысып келе жатып та бұл балықты ұстаса, Құдайға құлшылық қылуға өзіне серт беріп, арасында дұға да оқиды. Сөйтіп, бұл жайынға күші жетпейтіндігін білген шал оның ыркына көніп, теңізде ұзақ жүріп қалады. Бірнеше акулаларға кезігуі де жайынды толық алып шығуға кедергі болады. Жыртқыштар балықшының қайығына

жабысқан жайында толығымен жегеннен кейін ғана жалғыз шалды аман қалдырады. Шал ұстаған балықтан тек олжа ретінде жайынның үлкен қаңқасы қалады. Міне, Сантьяго ауылына аулаған балығын бүтіндей әкеле алмайды, бірақ ол балықшы ретінде өзінің өміршеңдігін дәлелдеді.

Алтынышы топқа: Неліктен осы шығарма арқылы адам жеңбейтін нәрсе жоқ деген тоқтамға келеміз?

Жауап: Шығармада екі өзгермейтін күрескер қатар берілген. Адам мен табиғаттың қақтығысы белгілі бір тараптың жеңісіне әкелуі мүмкін емес. Сондықтан Хемингуэй өзінің осы туындысын екіұштылықпен аяқтайды. Жеңілістегі жеңіс – бұл ғасырлар бойғы күрестің ұраны. Бірақ жалпы философиялық тұрғыдан алғанда, Сантьяго адам өміріндегі мағынасы зор төзімділік, шыдамдылықпен күреседі. Қарт адам үшін теңіздегі күрес оңай емес. Оның аштық пен шөлге шыдауы, күнге қақталуы өз алдына, аяқ-қолдардың ұюы, т.б. қиындықтар оның батылдығын айқындай түседі. Сонымен, біз балықшының батылдығын жүректің тереңдігінен шығатынын аңғардық. Мұнда балық та өз өмірі үшін соңына дейін күреседі. Тағдыр оларды осылай күресуге тағайындады, біреуінің өлімі екіншісіне өмір береді. Бұл тізбек көптеген ғасырлар бойы келе жатқан және ол мәңгі өмір сүреді де.

Хемингуэй адамның жеңілмейтіндігі туралы айтылған гуманистік идеаларды өзінің бүкіл шығармашылық жолындағы іздеген кейіпкерінен тауып, соның бейнесін сомдай алды. Бұл кейіпкерді халықтық ұстаныммен бағалайтын болсақ, Сантьягоның батылдығы тек бір адамның батылдығы ғана емес, бүкіл Куба халқының батылдығы деп айта аламыз. Хемингуэй шығарған жеке тұлға – бұл төзімді ұлттың табандылығының белгісі. «Шал мен теңіз» арқылы Хемингуэй өзінің құдіретті талантының халықпен тығыз байланыста екенін айғақтады.

Қорытынды. Түйіндей келе, әлемге танымал Эрнест Хемингуэйдің «Шал мен теңіз» туындысын мектеп оқушылары мен жоғары оқу орындарының студенттеріне жоғарыда аталған тиімді әдіс-тәсілдермен оқыту арқылы оқу мақсаттарына толық жеткізіп, әрі көркем мәтінді жан-жақты меңгерте аламыз. Бұл туындыны талдауда тиімді әдістердің бірі ретінде «Балық қаңқасы» арнайы таңдалып алынды. Бұл әдістің сабақтың тақырыбын толық ашумен қоса, білім алушылардың мәтінді толық игеруіне мүмкіндік әкелетіні ескерілген еді. Сондай-ақ шығарма мазмұнын тез ұғынып, берілген сұрақтарға жауап іздеуде аудио кітап мен фильмді сабақта қолданудың мәнділігі де қарастырылды. Таңдап алынған әдістердің тиімділігі шығармадағы кейіпкерлердің образдық тұлғасын жан-жақты ашатындығымен назарға алынды.

Сыни ойлауда да әрбір тұлға өзінің жеке ойымен, өмірге деген көзқарасымен және ойлау қабілетімен ерекшеленетінін, мәселенің шешімін дұрыс тауып, ойын жеткізе білетін дағдыларды қалыптастыруға болатынын байқатады. Шығармадағы кейіпкерлерді даралау мен оларды өзге туындылармен салыстыру үшін әр түрлі жолмен талдата беруге болады. Алайда, білім алушылардың өздеріне еркін сұрақтар қойғызып, еркін жауап беруіне молынан мүмкіндік берсек, повестегі басты кейіпкердің тағдырына қатысты ойталқыларды таразылауға және өзіндік даралық тұлғасын ашуға септігін тигезеді деп ойлаймыз. Туындыдағы басты кейіпкердің қарт балықшы, оған серіктес етіп жас баланың таңдалуының мәнісіне де біршама ой жүгіртіп, өз бетінше

тұжырым жасауға мүмкіндік алады. Жалпы, шығарманы осылай талдау арқылы адам жеңбейтін нәрсе жоқ деген тұжырымның дұрыстығына оқушылар да, студенттер де өздерінің ой таразысы арқылы көз жеткізе алатын болады.

¹Абилдаева К.Н.^{*}, ²Абишева Н.М., ³Тажобаева Ш.А.

^{1,3}Казахский национальный женский педагогический университет,

Алматы, Казахстан

²Египетский университет исламской культуры Нур-Мубарак, Алматы, Казахстан
E-mail: ¹abildaeva.00@mail.ru, ²anurziya990@gmail.com, ³Tazhibaeva_Shinar@mail.ru

¹ORSID: 0000-0002-7847-5394, ²ORSID: 0000-0002-1627-6832,

³0000-0002-6168-072X

Изучение повести Эрнеста Хемингуэя «Старик и море»

Аннотация. В данной статье речь идет о проблеме эффективного обучения повести всемирно известного писателя Эрнеста Хемингуэя «Старик и море». В связи с тем, что это популярное произведение писателя, получившего Нобелевскую премию, изучается в 11 классе, были рассмотрены некоторые приемы обучения как студентов вузов, так и школьников. Все используемые методы отражают работу обучающихся в группе. Сначала выбирается метод «скелет рыбы», полностью раскрывающий тему произведения, и название его заменяется на скелет сома, упоминаемого в повести. Авторы статьи также подчеркивают важность использования аудиокниги и фильма на уроке при изучении повести Эрнеста Хемингуэя «Старик и море».

Также используется метод «FILA», который применяется при раскрытии образов героев произведения. С помощью этого метода создается описание характера, портрета молодого мальчика Маноло, главного героя в повести Хемингуэя «Старик и море». Вопросы, раскрывающие образную личность героя, помогают учащимся свободно обмениваться мнениями, включая критическое мышление. А метод «6 почему», формирующий критическое мышление студентов, также поддается систематическому анализу. Здесь происходит переосмысление возникших мнений, определяются собственные взгляды. На высоком уровне оценивается мастерство писателя, который открыто высказал мнение по поводу названия этого произведения Э. Хемингуэя «Старик и море». Огромная рыба, которую рыбаку предстоит вытащить на берег – это собирательный образ всего улова, который рыбаку приходилось ловить. Основная проблема – принятие себя и понимание своих потребностей. Рыбак постоянно старается победить рыбу и не обращает внимания на то, что ему тяжело, что леска режет ему руки, что ему больно и кровь течет по рукам. Он не понимает, что в такой ситуации делать, потому что творение природы сейчас в изуродованном виде – в его руках обычная туша мяса. Старик просит прощения у рыбы за то, что все так получилось, он оправдывает себя тем, что этой рыбой можно накормить других людей.

Ключевое слово: художественная проза, метод, личность героя, рыбак, смелость, диалог, критическое мышление и др.

¹Abildayeva K., ²Abisheva N., ³Tazhibaeva Sh.

^{1,3}Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan

²Nur Mubarak Egyptian University of Islamic culture: Almaty, Kazakhstan

E-mail: ¹abildaeva.00@mail.ru, ²anurziya990@gmail.com, ³Tazhibaeva_Shinar@mail.ru

¹ORSID: 0000-0002-7847-5394, ²ORSID: 0000-0002-1627-6832,

³0000-0002-6168-072X

Study of Ernest Hemingway's novel "The Old Man and the Sea"

Annotation. This article deals with the problem of effective teaching of the story of the world-famous writer Ernest Hemingway "The Old Man and the Sea". Due to the fact that this popular work of the writer who received the Nobel Prize is studied in the 11th grade, some teaching methods were considered for both university students and schoolchildren. All the methods used reflect the work of students in the group. First, the "fishbone diagram" method is chosen, which fully reveals the theme of the work, and its name is replaced by

the skeleton of the catfish mentioned in the story. The authors of the article also emphasize the importance of using audiobooks and films in the classroom when studying Ernest Hemingway's novella "The Old Man and the Sea".

The "FILA" method is also used, which is used when revealing the images of the heroes of the work. Using this method, a character description is created, a portrait of a young boy Manolo, the main character in Hemingway's story "The Old Man and the Sea". Questions that reveal the figurative personality of the hero help students to freely exchange opinions, including critical thinking. And the "6 why" method, which forms students' critical thinking, also lends itself to systematic analysis. Here there is a rethinking of the opinions that have arisen, one's own views are determined. The skill of the writer, who openly expressed his opinion about the title of this work by E. Hemingway "The Old Man and the Sea", is evaluated at a high level. The huge fish that the fisherman has to pull ashore is a collective image of the entire catch that the fisherman had to catch. The main problem is self – acceptance and understanding of your needs. The fisherman constantly tries to defeat the fish and does not pay attention to the fact that it is hard for him, that the fishing line cuts his hands, that it hurts him and blood flows through his hands. He does not understand what to do in such a situation, because the creation of nature is now in a mutilated form — in his hands is an ordinary carcass of meat. The old man apologizes to the fish for what happened, he justifies himself by saying that this fish can be fed to other people.

Keywords: fiction, method, hero's personality, fisherman, courage, dialogue, critical thinking, etc.

Информация об авторах:

Абилдаева Карлыгаш Нуржановна, Казахский национальный женский педагогический университет, магистр педагогических наук, PhD докторант 3-курса, abildaeva.00@mail.ru, Orcid ID: 0000-0002-7847-5394

Абишева Нурзия Магазовна, Египетский университет исламской культуры Нур-Мубарак, кандидат педагогических наук, и.о. доцент, anurziya990@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-1627-6832

Тәжібаева Шынар Алмасбековна, Казахский национальный женский педагогический университет, кандидат филологических наук, и.о. асоц. проф. кафедры русского языка и литературы Tazhibaeva_Shinar@mail.ru, Orcid ID: 0000-0002-6168-072X

Әдебиеттер:

Аймауытов Ж. Алты томдық шығармалар жинағы. 6-том. – Алматы: Ел шежіре, 2013. –384 б.

Ахмет К., Әбдіқалық К, Асқарова А., Әділбекова Л. Когнитивті поэтика аудармашының уақыт пен кеңістік ұғымдарын қабылдау құралы ретінде // Пікір. 2018. – №347. – 87-99 б.. <https://www.scopus.com/record/display>

Әбдіқалық К., Алиева Ж., Абилдаева К., Демжанова Г. Прозалық шығармалардағы қасқыр бейнесі және диалогтік оқыту // «Керуен» ғылыми журналы –№ 4(73) – 2021. – Б.31-39 <https://doi.org/10.53871/2078-134>.

Грибанов Б. Эрнест Хемингуэй: өмір және шығармашылық. – Мәскеу: Ағарту, 1984. - 285 б.

Кашкин И. Мазмұны-нысаны-мазмұны. – Әдебиет сұрақтары. 1964. –№1.–174б.

Кашкин И. Хемингуэйді қайта оқу.– Қазіргі оқырман үшін: зерттеу мақалалары.– Мәскеу: Үкі. жазушы, 1977. – 201б.

Хемингуэй Э. Шығармалар жинағы. – Мәскеу: Көркем әдебиет, 1968.– Т. 1. - 123б.

Хемингуэй Э. Таңдаулылар. – Мәскеу: Рипол классик, 1999. – 309б.

Хемингуэй Э. Шал мен теңіз. <https://bilim-all.kz/article/7262> 13.08.2018.

Хемингуэй Э. Өз жұмысы туралы.– Әдебиет сұрақтары. – № 1. –1960. – 156 б.

Хемингуэй Э. Шал мен теңіз. <https://youtu.be/LVRAqyIXGbQ> фильм. –10.12.2015.

Хемингуэй Э. Шал мен теңіз. https://youtu.be/J6maaro_NQY аудиокітап. –28.03. 2020.

Эльяшевич А. Адамды жеңуге болмайды (Эрнест Хемингуэйдің жұмысы туралы азбалар)// Әдебиет сұрақтары. – №1. – 1964. –174 б.

Литература:

- Аймауытов Ж. Собрание сочинений в шести томах. 6-том. – Алматы: Ел шежіре, 2013. –384 с.
- Ахмет К., Абдыкалык К., Аскарлова А., Адильбекова Л. Когнитивная поэтика как инструмент восприятия переводчиком концептов времени и пространства //Мнение. №34 – 2018. С. 87-99. <https://www.scopus.com/record/display> (англ.).
- Абдыкалык К., Алиева Ж., Абилдаева К., Демжанова Г. Образ волка в прозаических произведениях и диалогическое обучение «Керуен» научный журнал <https://doi.org/10.53871/2078-134>. 2021. 4-31. (каз).
- Грибанов Б. Эрнест Хемингуэй: жизнь и творчество.– Москва: Просвещение. 1984. - С.285.
- Кашкин И. Содержание-форма-содержание. – Вопросы литературы. – №1. – 1964. –174б. (рус.).
- Кашкин И. Перечитывая Хемингуэя. Для читателя-современника: Статьи исследования.– Москва: Сов. писатель, 1977.– С. 201. (рус.).
- Хемингуэй Э. Собрание сочинений.– Москва: Худ. лит., 1968.– Т. 1. – С. 123.
- Хемингуэй Э. Избранное.– Москва: Рипол классик, 1999. – С. 309.
- Хемингуэй Э. «Старик и море» <https://bilim-all.kz/article/7262> 13.08.2018.
- Хемингуэй Э. О своей работе. Вопросы литературы.– 1960.– № 1.– С. 156. (рус.).
- Хемингуэй Э. «Старик и море» <https://youtu.be/LVRAqyIXGbQ> фильм. 10.12.2015.
- Хемингуэй Э. «Старик и море» https://youtu.be/J6maaro_NQY аудиокнига. 28.03.2020.
- Эльяшевич А. Человека нельзя победить (заметки о творчестве Эрнеста Хемингуэя) – Вопросы литературы. – №1. – 1964. –С.174.

References:

- Aımaýytov J. (2013) *Alty tomdyq shyǵarmalar jınaǵy*. 6-tom [Collected works in six volumes. Volume 6] –Almaty: El shezhire, -384 p. (in Kaz)
- Ahmet K., Ábdıkalyq K, Asqarova A., Ádilbekova L. (2018) Cognitive poetics of the translator as a means of perception of the concepts of time and space (Когнитивная поэтика как инструмент восприятия переводчиком концептов времени и пространства) //Оpcion. – No.34. – P. 87-99. (in. Eng.)
- Ábdıqalyq K., Alieva J., Abildaeva Q., Demjanova G. (2021) The image of the wolf in prose works and dialogical training //«Keruen» scientific journal – No.4 (73). – P.31-39. <https://doi.org/10.53871/2078-134>. (in Kaz).
- Gribanov B. (1984) Ernest Hemingway: jızn ı tvorchestvo [Ernest Hemingway: life and creativity.] – Moscow: Enlightenment. - 285 p. (in Rus.).
- Kashkin I. (1964) Content-form-content. №1. –174 p. (in Rus.).
- Kashkin I. (1977) Rereading Hemingway. For a contemporary reader: Articles of research. – Moscow: Soviet Writer, –201 p. (in Rus.).
- Hemingway E. (1968) *Sobranie sochinenni* [Collected works]. – Moscow: Fiction lit., Vol. 1. -. 123 p. (in Rus.).
- Hemingway E. (1999) *Izbrannoe* [Selected works]– Moscow: Riplol classic, 309 p. (in Rus.).
- Hemingway E. (13.08.2018) The Old Man and the Sea <https://bilim-all.kz/article/7262> (in Kaz).
- Hemingway E. (1960) About my work.// Questions of literature. –No. 1.– 156 p.
- Hemingway E. (10.12.2015) The Old Man and the Sea <https://youtu.be/LVRAqyIXGbQ> film.
- Hemingway E.(28.03.2020) The Old Man and the Sea https://youtu.be/J6maaro_NQY audiobook.
- Eliashevich A. (1964) Man cannot be defeated (notes on the work of Ernest Hemingway) // Questions of literature.– No.1. –174 p.

Журнал 24.03.2005 жылы
Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитетінде тіркелген.
Бұқаралық ақпарат құралын есепке қою туралы куәлік N 5844-Ж.

Журнал зарегистрирован 24.03.2005 года
в Комитете информации и архива Министерства культуры,
информации и спорта Республики Казахстан.
Свидетельство №5844-Ж по регистрации средства массовой информации

The journal was registered on March 24, 2005
in the Information and Archives Committee of the Ministry of Culture,
Information and Sports of the Republic of Kazakhstan.
Certificate No. 5844-Ж for registration of mass media

Дизайн және беттеу: **Ж. Рахметова**

Басуға 23.06.2022 ж. қол қойылды.
Көлемі 70x100½. Офсеттік басылым.
19,81 баспа табақ. Таралымы 500 дана.